

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

LVI. De vicissitudine rerum.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

Deinde, ut antea diximus, decerpando, & inculcando, quicquid contemptum arguere aut aggravare possit. Rursus, ira sedatur per contraria hisce. Primum deligendo tempora serena, & ad hilaritatem prona, in quibus negotium aliquod ingratum, & ad iracundiam provocans, aperias; Prima enim impressio plurimum valet. Deinde, ut quantum fieri potest, injuriam à contemptu segreges; eam imperitia, timori, animi concussioni repentinae, aut simili cuiuspiam imputando.

LVI.

DE VICISSITUDINE RERUM.

Almon inquit: *Nihil novum super terram.* Itaque quemadmodum Plato opinatus est; *Omniem scientiam nihil aliud esse, quam reminiscen- tiam:* Sic Salomon pronunciat; *Omniem novitatem nihil aliud esse, quam oblivionem.* Ex quo cernere possis, fluxum Lethes, non minus super terram, quam subter terram, decurrere. Astrologus quidam abstrusus, & parum notus, asserit: *Nisi in causa suis- sentes dua constantes, (una, quod stella fixa e aequalem inter se distantiam perpetuo servent: nec unquam propius sibi invicem accedant, aut longius à se absce- dant: altera, quod motus diurnus non variet: ne mo- mentum quidem temporis individuum aliquod du- rare potuisset:* Illud certum est, materiam in perpetuo fluxu esse, neque unquam consistere. Atqui, magna illa linthea sepulchralia, quae omnia oblivione involvunt, duo sunt: *Diluvia, & Terra-motus.* Quatenus ad *Conflagrationes, & Siccitates* magnas, illae populum penitus non absorbent, aut destru- unt. Fabula *Phaëtonis*, brevitatem conflagratio- nis, ad unius tantum diei spatium, representavit. Atque triennis illa à *pluvia cessatio*, tempore *Eliae*, particularis tantum fuit, & multos superstites reliquit. *Incesiones* illas loqueris, quae per fulmina & fulgura apud *Indias Orientales* huius? Angusta quidem sunt, nec magna spatia occupant. *Pestilen- tias* etiam praetereo, quia nec illae totaliter absor- bent. Verum in memoratis illis duabus calamita- tibus (*Diluviorum, & Terra-motuum*), Super no- tandum est, reliquias populorum, quas emergere contigerit, plerumque homines rudes & monta- nos esse; quique temporum praeteritorum memo- riam posteris tradere non possint; Adeo ut oblivio non minus omnia involvat, quam si nulli prorsus superstitis remaneret. Si quis attente introspeciat *Indorum Occidentalium* conditionem, probabile reperiet, eos populum juniorem esse & recentio- rem, quam populos orbis veteris. At longe verifi- milius est, desolationem illam, quae illos olim in- vaserat, minime per *Terra-motus* factam, (contra, quam narrabat *Sacerdos Aegyptius*, in colloquio cum *Solone*, de *Insula Atlantide*: eam, scilicet, à *Terra-motu absorptam esse:* sed potius per *dilu- vium particulare.* *Terra-motus* enim in illis Regio- nibus raro eveniunt. Verum è contraria parte, tam immania plane & vasta habent flumina, ut fluvii *Asiae, Africae, & Europae*, praeter illis, instar rivulorum sint. Quin & *Andes* ipsorum, sive *Montes*, nostris longe sunt altiores: Unde credibile est, reliquias stirpis hominum, apud eos, post tale *diluvium par- ticulare*, conservatas fuisse. Quantum vero ad ob- servationem *Machiavelli*: nimirum, zelotypiam & emulationem Sectarum, ad extinguendam rerum memoriam, multa molitum; qui *Gregorio Magno* notam inurit, ac si pro viribus suis Anti-

quitates omnes *Ethnicorum* suppressere annixus fuerit: Non video certe, huiusmodi zelos aut no- tabile quidpiam efficere, aut diu durare: Id quod liquet in successione *Sabiniani*: qui antiquitates easdem statim resuscitavit: Tum vero prohibita, licet tenebris cooperta, obrepunt tamen, & suas nanciscuntur Periodos.

Vicissitudines sive *Mutationes* in *Globo superiori*, fusus, in hoc Sermone, tractandae non sunt. For- sitan, *Annus magnus Platonis*, nisi Mundus ante dis- solutionem esset destinatus, aliquem sortiri possit Effectum; Non in renovandis corporibus Individuorum; (Id enim fumus & vanitas eorum est, qui opinantur, corpora Coelestia accuratiora in haec inferiora habere influentias, quam revera habent) Sed tantum in summis & massis rerum. *Cometa* proculdubio aliquod operantur super easdem sum- mas & massas rerum; verum, homines, ut nunc est, indiligentes, aut curiosi, circa eos sunt; eosque potius mirabundi spectant; atque itineraria eorundem conficiunt, quam Effectus eorum prudenter & sobrie notant; praecipue Effectus eorum com- parativos: id est, *Cometa* talis magnitudinis; ta- lis coloris & lucis; conversionis radiorum; si- tus, quatenus ad Regionem caeli; tempestatis anni, scimitae aut cursus, durationis; quales produ- cat Effectus.

Leviculum quiddam est, quod olim inaudive- ram, neque tamen prorsus contemni volo, sed in observationem aliquam venire. Ferunt, à *Belgis* notatum esse, singulis septenis lustris, similem an- norum temperaturam & tempestatem caeli velut in orbem redire: Exempli gratia, Magnas glacies, inundationes magnas; magnas siccitates, hyemes tepidas, aestates frigidiores; & similia. Vocant autem huiusmodi Circulum annorum, *Primam*. Hoc autem ideo recensco, quod oculos in praeterita conjiciens, hujusce rei inveni congruentiam; haud exactam sane, sed non multum discre- pantem.

Verum transeamus à *Naturalibus* ad *Humana*. Maxima apud homines *Vicissitudo*, est illa *Seclorum & Religionum*. Hi enim Orbes animis hominum maxime dominantur. *Religio* vera super *Petram aedificata est*: reliquae fluctibus temporum agitantur. Dicamus igitur de *Novarum Sectarum Causis*: atque *Consiliis* aliquid circa eas inspergamus; quatenus humani ingenii infirmitas tantis revolutionibus moras injicere, aut remedia exhibere poterit.

Quando *Religio* recepta discordiis laceratur; sanctitas item professorum labefactata est, & scandalo exposita; simulque tempora stupida; indocta & barbara sunt; à *Novae* alicujus *Seclae* ortu merito metuendum; praecipue, si eo tempore *ingenium* aliquod *intemperans, & Paradoxaspirans*, suboriat: Quae omnia tenuerunt, *Mahometes* cum *Legem* suam promulgavit. *Seclae nova* licet pullulet, duobus si destituitur adminiculis, ab ea non me- tuas; non enim late se diffundet. Primum est, *Im- peris*; sive *Auctoritatis stabilita oppugnatio*: Nihil enim magis populare est, quam Principatus, & Po- litias, convellere. Alterum est, *Porta luxuria & voluptatibus aperta*: *Haereses* enim speculativae, (qualis fuit olim *Arrianorum*, & hodie *Arminianorum*) etsi in hominum ingenia miris modis operentur, sta- tum tamen *Rerum publicarum* non magnopere concu-

concutient, nisi ex occasione motuum Civilium. Modi tres sunt, quibus *novæ Sæcæ* plantantur: *Miraculis, Eloquentiâ, & Gladio*. Equidem *Martyria* inter *Miraculorum* numero, quoniam vires naturæ humanæ excedere videntur. Idem etiam facere licet de excelsa illa & admirabili *vita sanctimoniam*. Certè, non alia melior via est ad *Sæctarum & Schismatum* ortus repellendos, quam abusu reformatio; dissidiorum minorum pacificatio: leniter à principio procedere, & à sanguinariis persecutionibus abstinere; Schismatum denique *Coryphæos*, favoribus potiùs & dignitatibus mollire atque allicere, quam violentiâ & sævitiâ exacerbare.

Mutationes & Vicissitudines in rebus bellicis haud pauca sunt: Sed præcipuè in tribus versantur: In *Sede belli*, in *Genere armorum*; & in *Disciplinamilitari*. *Bella*, antiquis temporibus, *movere* videbantur ex Oriente potissimum in Occidentem: Etenim *Persæ, Assyrii, Arabes, Scythæ*, (qui invasores erant,) omnes Orientales fuerunt. Verum est, *Gallos* fuisse Occidentales; Sed de duabus tantum ipsorum incursionibus legimus: Una in *Gallo-Græciam*, altera contra *Romanos*. Attamen Oriens & Occidens cæli Climata non determinant; neque etiam *Belli motus*, ab Oriente, aut ab Occidente, aliquid certæ observationis recipiunt. Sed Meridies, & Septentrio, naturâ fixi sunt: Atque rarò in omni memoria invenitur, Meridionales interiores invasisse Septentrionales: sed è contra. Unde manifestum est, Tractum Mundi Septentrionalem, naturâ ipsâ, magis esse *bellicosum*: Sive hoc ascribi possit hujus Hemisphærii Stellis; sive amplitudini continentium ad partes Septentrionales, cum partes Australes (quantum adhuc innotuit) maria ferè occupant; sive (id quod manifestissimum est,) frigoribus Climatis Borealis; Nam hoc ipsum, absque alia causa quacunque, corpora indurat, spiritus inflammat, ut liquet in populo *Auracensi*: qui ad ulteriora *Austri* positi, omnibus *Peruviansibus* fortitudine longè præcellunt.

Imperio aliquo magno *labascense*, & in viribus fracto, pro certo *bella* expectes. Etenim *Imperia* magna dum in vigore sunt, *Copias* nativas Provinciarum enervant & destruunt, propriis cohortibus domi fidentia; Cum autem & illæ deficiunt, omnia ruunt, atque aliis Gentibus in prædam cedunt. Hoc evenit in declinatione *Imperii Romani*: atque etiam in Imperio Occidentali, post *Carolus Magnum*, cum aves singulæ plumas suas repeterent: Atque simile quidpiam etiam Imperio *Hispano* contingere possit, si quando viribus decideret. Ex altera parte, *accessiones* magnæ *Ditionum*, & *uniones Regnorum*, similiter *bella* suscitant: Etenim, cum Status aliquis in potentiam majorem infurgit, similis est fluvio intumescenti, qui inundationem statim minatur; ut videre est in Imperiis *Romanorum*, *Turcarum*, *Hispanorum*, & aliorum. Attende: Cum *Mundus Nationibus Barbaris* minùs abundet, sed *civiliores* ferè sunt: Qui uxores temerè non ducent, nec liberos progignent, nisi modum familiam alendi, aut saltem victum parandi, præviderint: (ut fit in omnibus propè Nationibus, hodierno

die, exceptis *Tartaris*;) non ingruit periculum ab *Inundationibus* aut *migrationibus Populorum*. At cum populorum greges magni sunt, qui perpetuò sobolem suscipiunt, de fortunis & sustentatione sua in futurum minimè solliciti, necessarium est, ut in sæculo uno aut altero portionem aliquam multitudinis suæ exonerent, & novas sedes quarant, & sic alias *Nationes* invadant: Quod Populi Septentrionales veteres forte facere solebant, fortes dantes; quæ pars domi maneret, quæ autem aliò migraret. Cum *Gens* aliqua, priùs *bellicosa*, ad mollitiem & luxuriam degenerat, de *bello* certa esse possit: Status enim tales, plerumque dum degenerant, opes accumulunt; adeò ut præda invitet, & declinatio virum animet gentes alias, ad eodem invadendos.

Quantum ad *Armorum & Telorum* genus: Illorum mutationes sub observationem vix cadunt. Attamen & hæc ipsa *Periodos & Vicissitudines* suas fortiuntur. Pro certo enim est, *Tormenta aenea*, apud Urbem *Oxydracarum* in *India*, tempore *Alexandri Magni*, cognita fuisse: eaque à *Macedonibus, Tomirua, & Fulgura, & Operationes Magicas*, habita & appellata. Similiter, indubitatum est, usum *Pulveris Pyrii, & Tormentorum igneorum, Chimensibus*, ante annos bis mille, innotuisse. *Conditiones Telorum, & mutationes* in melius, hæc sunt. Primò, ut ad distantiam majorem feriant: Id enim periculum, ab hostili parte, anticipat: quod certè *Tormenta & Sclopeta* majora præstant. Secundò, ut impetus eorum fortior & validior sit; in quo genere *Tormenta ignea, Arietationes* omnes & antiquas machinas item superant. Tertiò, ut usus eorum commodior & facillior sit. Id quod etiam *Tormentis igneis majoribus* competit: quæ omnibus tempestatibus idonea, vecturâ levia & mobilia sunt; & his similia.

Quòd ad *Militiam* attinet: Antiquis temporibus numerum præcipuè curabant; virtuti & animis militum, in bellis gerendis, fidebant: dies sæpiùs & loca præliandi constituebant, & æquo Marte experiebantur; denique in acie instruenda & ordinanda imperitiores ferè erant. Postea, numerum præoptabant, commodum potiùs quam vastum; locorum opportunitates, diversionum artificia, & similia, captabant; postremò, in acie ipsa instruenda peritiores evadebant.

In *Reipublicæ* alicujus *adolescencia*, arma florent; ætate mediâ, *Literæ*; ac deinceps, ad moram aliquam, duo illa simul florere solent: de vix autem ætate, *Artes Mechanicæ & Mercatura*. *Literæ* verò suam habent infantiam, quando leviuscule sunt & pueriles: Sequitur earum adolescencia, quando luxuriantur, & juvenile quiddam sapiunt: Succedit ætas virilis, quando solidiores & exactiores deveniunt. Postremò senectus earum obrepit, cum sicca & exhaustæ fiunt; manento tamen garrulitate. Verum consultum non fuerit, in rotas hæc *Vicissitudinum* nimis longum oculos figere, ne vertigine corripiamur. Quatenus verò ad *Philologiam*, quæ in hoc Argumento, ut plurimum, versatur, nihil aliud est, quam *Narratiuncularum & Observationum* futillum congeries quædam; ideòque Scripto huic minimè congruit.